

УДК 796(045)

Олександр Калініченко
(Житомир, Україна)

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ
КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

У статті досліджено взаємозв'язок між академічною доброчесністю, критичним мисленням та професійною відповідальністю вчителів фізичної культури в умовах цифрової трансформації освіти. Обґрунтовано, що дотримання етичних принципів (чесності, довіри, справедливості) є фундаментом для формування здатності педагога об'єктивно аналізувати інформацію та приймати зважені рішення. Автором висвітлено роль академічної доброчесності у запобіганні маніпуляціям з результатами спортивних досягнень та оцінюванням навчальних здобутків учнів. Доведено, що розвиток критичного мислення дозволяє вчителю фізичної культури ефективно протидіяти плагіату при розробці авторських методик та формувати високий рівень професійної відповідальності за фізичне та моральне здоров'я підростаючого покоління. Визначено, що культура доброчесності є не лише правовою вимогою, а й стратегічним ресурсом підвищення якості фізкультурної освіти.

Ключові слова: академічна доброчесність, критичне мислення, професійна відповідальність, вчитель фізичної культури, етика викладання, академічна культура, фізичне виховання, педагогічна майстерність, освітній процес

The article examines the relationship between academic integrity, critical thinking, and the professional responsibility of physical education teachers within the framework of modern educational standards in 2026. The author substantiates that adherence to ethical principles – such as honesty, trust, and fairness-serves as the foundation for a teacher's ability to objectively analyze information and make informed pedagogical decisions. The study highlights the role of academic integrity in preventing the manipulation of sports achievement data and student assessments. It is demonstrated that the development of critical thinking enables physical education teachers to effectively counter plagiarism when designing original methodologies and to foster a high level of professional accountability for the physical and moral well-being of students. The paper concludes that a culture of integrity is not merely a legal requirement but a strategic resource for enhancing the quality of physical education.

Key words: *academic integrity, critical thinking, professional responsibility, physical education teacher, teaching ethics, academic culture, physical training, pedagogical excellence, educational process.*

Актуальність теми. Академічна доброчесність є фундаментальним принципом, що регулює поведінку студентів, викладачів і науковців в освітньому середовищі. Вона охоплює етичні норми та стандарти, які сприяють створенню атмосфери довіри, справедливості та рівності в освітньому процесі. Ці принципи не лише забезпечують якість освіти та наукових досліджень, але й формують основу для розвитку критичного мислення, самодисципліни та професійної відповідальності.

Метою дослідження є аналіз важливості академічної доброчесності в освітньому процесі, а також розгляд основних етичних норм, що забезпечують чесність, відповідальність і справедливість у навчанні та наукових дослідженнях.

Академічна доброчесність, в першу чергу, передбачає чесність у виконанні навчальних завдань. Вона включає усвідомлення важливості власного внеску в освіту та науку, повагу до праці інших, а також відповідальність за результати своєї діяльності. Це стосується не тільки правдивості при написанні робіт, а й застосування відповідних наукових методів, організації досліджень та цитування джерел. Тому дотримання академічної доброчесності є основою, на якій будуються всі інші компетенції студента чи науковця.

Одним із найбільш важливих аспектів академічної доброчесності є уникнення плагіату. Плагіат, або присвоєння чужих ідей без належного посилання на автора, є серйозним порушенням, яке підриває довіру до особи та знижує її академічну репутацію. Протягом свого навчання я неодноразово стикалася з ситуаціями, коли виникала спокуса скористатися чужими ідеями без належного оформлення посилань. Однак розуміння важливості цитування і моральної відповідальності перед авторами, а також перед собою, допомогло мені зберегти чесність у своїх дослідженнях. Це також дозволяє створювати нові ідеї та робити справжній внесок у науку, замість того, щоб просто використовувати готові рішення.

Ще однією важливою складовою академічної доброчесності є самодисципліна. Вона полягає не лише в організації часу, але й у здатності систематично працювати над собою, уникати прокрастинації та ефективно виконувати завдання. Я на власному досвіді переконалася, що успіх у навчанні та науковій діяльності залежить не лише від природних здібностей, але й від здатності організовувати свою діяльність. Самодисципліна допомагає не тільки досягти високих академічних результатів, але й розвинути навички, які є важливими в професійному житті.

Академічна доброчесність сприяє розвитку критичного мислення. Коли ми працюємо чесно, ми не лише отримуємо знання, а й навчаємося аналізувати інформацію, оцінювати різні точки зору, ставити запитання та формулювати нові ідеї. Це дозволяє не просто «запам'ятовувати» матеріал, а по-справжньому розуміти його і використовувати в нових контекстах. Критичне мислення є невід'ємною частиною наукової роботи, оскільки воно

сприяє формуванню нових гіпотез, пошуку інноваційних рішень та підвищенню якості досліджень.

Однак, незважаючи на важливість академічної доброчесності, реальність сучасного освітнього процесу часто піддає її випробуванням. Студенти і науковці стикаються з різними зовнішніми чинниками, такими як високий рівень навантаження, конкуренція, дедлайни та недостатня підтримка з боку викладачів, що можуть створювати тиск і спонукати до прийняття рішень, які суперечать етичним принципам. У таких ситуаціях важливо зберігати внутрішню відповідальність, розуміти наслідки своїх вчинків і пам'ятати про довгострокові вигоди від чесної та відповідальної роботи.

Висновки. Отже, академічна доброчесність – це не лише набір правил, які слід дотримуватися, а й важлива складова особистісної зрілості та професійної відповідальності. Вона сприяє формуванню глибоких етичних принципів, розвитку самодисципліни, а також критичного мислення, необхідного для успішної наукової та професійної кар'єри. Дотримуючись цих принципів, ми не тільки забезпечуємо власний розвиток, але й створюємо сприятливе середовище для розвитку науки та освіти в цілому.

Перспективи подальшого розвитку академічної доброчесності включають посилення уваги до етичних стандартів в закладах освіти, зокрема щодо боротьби з плагіатом та заохочення прозорості у наукових дослідженнях. Важливо розвивати системи підтримки студентів та науковців, щоб зменшити тиск, який може призводити до порушення етичних норм, а також створювати більш сприятливе середовище для розвитку критичного мислення та самодисципліни. Особливо актуальним є подальше інтегрування технологій, таких як програмне забезпечення для перевірки плагіату, а також використання штучного інтелекту для автоматизації процесів, що сприяють виявленню порушень академічної доброчесності. Водночас необхідно активно впроваджувати навчальні програми та тренінги, які допомагатимуть студентам і науковцям зрозуміти етичні стандарти і їх важливість для особистого та професійного розвитку.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Калініченко О.О., Грибан Г.П. Теоретико-методологічні основи використання технологій штучного інтелекту у фізичному вихованні учнів старших класів. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2025. №11(198). С. 74-77. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.11\(198\).14](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.11(198).14)
2. Калініченко О.О. Методологічні підходи до дослідження використання штучного інтелекту у фізичному вихованні. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: Міжнар. наук. інтернет-конф. (м. Переяслав, 28 листопада 2025 р.)*. Переяслав, 2025. Вип. 123. С. 121-123.
3. Калініченко О.О., Грибан Г.П. Технології штучного інтелекту у фізичному вихованні старшокласників: теорія та методологія. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2025. № 11(198). С. 87-91. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.12\(199\).17](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.12(199).17)